

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๒๔-๒๕

๑. พระศาสดาทอดพระเนตรเห็นเขาแล้ว ทรงทราบว่า พราหมณ์ผู้บิดาพาเขาออกจากภายในเรือนแล้ว ให้นำหนอนในนั้น ทรงดำริว่า “จะมีประโยชน์บ้างหรือไม่หนอ ด้วยปัจจัยที่เราไปในที่นั้น” กำลังทรงรำพึง (อยู่) ได้ทรงเห็น เหตุนี้ว่า “มาถนพนี้ จักทำจิตให้เสื่อมใสในเรา ทำกาลแล้ว จักเกิดในวิมานทองสูง ๓๐ โยชน์ ในดาวดึงส์เทวโลก มีนางอัปสรเป็นบริวารพันหนึ่ง, ฝ่ายพราหมณ์จักทำฉาปนกิจสรีระนั้น ร้องให้ไปป่าช้า, เทพบุตรจักมองดูอัฐภาพ ตนสูงประมาณ ๓ คาวุต (สามร้อยเส้น) ประดับด้วยเครื่องอลังการ หน้า ๖๐ เล่มเกวียน มีนางอัปสรเป็นบริวาร พันหนึ่ง คิดว่า “สิริสมบัตินี้ เราได้ด้วยกรรมอะไรหนอ ?” ดังนี้แล้ว เล็งดูอยู่, ก็ทราบว่าได้ด้วยจิตเสื่อมใสในเรา คิดว่า “บิดาไม่หาหมอมายให้ประกอบบยาให้แก่เรา เพราะเกรงว่าทรัพย์จะหมดไป เตียวนี้ไปป่าช้าร้องให้อยู่, เราจักทำ เขาให้ถึงประการอันแปลก” ดังนี้ ด้วยความซัดเคืองในบิดา จักจำแลงตัวเหมือนมัญญุกุณฑลีมถมาทำนึ่งร้องให้อยู่ในที่ไกลป่าช้า ๆ ที่นั่น พราหมณ์ จักถามเขาว่า “เจ้าเป็นใคร ?”, เขาจักตอบว่า “ฉันเป็นมัญญุกุณฑลีมถพบุตรของท่าน” พราหมณ์. ท่านไปเกิดในภพไหน ? เทพบุตร. ในภพดาวดึงส์, เมื่อพราหมณ์ถามว่า “เพราะทำ กรรมอะไร ?”, เขาจักบอกว่าเขาเกิดเพราะจิตที่เสื่อมใสในเรา, พราหมณ์จักถามว่า “ขึ้นชื่อว่า ชนผู้ทำจิตให้เสื่อมใส ในพระองค์ (เท่านั้น) แล้วไปเกิดสวรรค์ มีหรือ ?”, ที่นั่น เราจักตอบเขาว่า “ไม่มีใครอาจกำหนดด้วยการนับได้ว่า มีประมาณเท่านั้นร้อย หรือเท่านั้นพัน หรือเท่านั้นแสน” ดังนี้แล้ว จักภาษิตคาถาในธรรมบท ๆ ในกาลจบคาถา ความตรัสรู้ธรรม จักมีแก่สัตว์ประมาณแปดหมื่นสี่พัน ๆ มัญญุกุณฑลีมถพบุตร จักเป็นพระโสดาบัน; ถึงอหินนุพพพราหมณ์ก็เหมือนกัน ๆ อาศัยกุลบุตรนี้ ความบูชาธรรมเป็นอันมากจักมี ด้วยประการฉะนี้, ในวันรุ่งขึ้น ทรงทำความปฏิบัติ (ชำระ) พระสรีระเสร็จแล้วอันภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่แวดล้อมแล้ว เสด็จเข้าไปสู่กรุงสาวัตถี เพื่อบิณฑบาต เสด็จถึงประตูเรือนของพราหมณ์ โดยลำดับ ๆ

๑ สตุธา ตํ ทิสฺวา ตสฺส อนฺโตเคหา นีหริตฺวา ตตฺถ นิปฺปชฺชาปิตฺถาวํ ญฺตฺวา อตฺถิ
นุ โข มยฺหํ เอตฺถ คตฺตปฺปจฺเจยน อตฺถิโถติ อฺปฺธาเรนฺโต อิทํ อทฺทส อยํ มาณโว มยิ จิตฺตํ
ปฺสาเหตุวา กาลํ กตฺวา ตาวตฺตีสทฺวโลเก ตฺตฺโยชฺชนิกะ กนฺทวิมานะ นิพฺพตฺติสฺสตี อจฺจวราสทฺส-
ปฺริวาริ ภาวิสฺสตี พฺรหฺมโณปิ ตํ ฌาเปตฺวา โรหนฺโต อาฟฺาหเน วิจฺริสฺสตี เทวปฺตฺโต ติกาวฺตฺตปฺปมาณํ
สฺม
สฺม
มยา อยํ สิริสมฺปตฺติ ลทฺธาติ โอลิเกนฺโต มยิ จิตฺตปฺปสาเทน ลทฺธวํ ญฺตฺวา ฐนจฺเจทฺทเวยน
มม ฆอสฺสฺส อการเตวา อิทานิ อาฟฺาหนํ คนฺตฺวา โรหตี วิปฺปการปฺตฺตํ นํ กริสฺสํมฺมิตฺติ ปิตฺริ
อภฺขนฺตฺติยา มฺม
พฺรหฺมโณ โกสิ ตฺวณฺตฺติ ปฺจฺจิสฺสตี อหนฺเต ปฺตฺโต มฺม
กึ กมฺมํ กตฺวาติ วุตฺเต มยิ จิตฺตปฺปสาเทน นิพฺพตฺตวํ อจฺจิชฺสตี พฺรหฺมโณ ตฺมฺมฺมฺม
จิตฺตํ ปฺสาเหตุวา สคฺเค นิพฺพตฺตา นาม อตฺถิตฺติ มํ ปฺจฺจิสฺสตี อถสฺสาหํ เอตฺตกาณิ สทาณิ
วา สทฺสทาณิ วา สตฺสทฺสทาณิ วาติ น สกฺกา คณฺนํย ปริจฺฉินฺทิตฺตฺนฺตฺติ วตฺวา ฐมฺมปฺเท คาทํ
ภาลิสฺสํมฺมิตฺติ คาทาปฺริโยสาเน จตฺราสฺตีติยา ปาณสทฺสทาณํ ฐมฺมาภิสฺมโย ภาวิสฺสตี มฺมฺมฺม
โสตาปฺนโน ภาวิสฺสตี ตถา อทินฺนปฺพทฺโก พฺรหฺมโณ อิติ อิมํ กุลปฺตฺตํ นิสฺสาย ฐมฺมยาโค
มหา ภาวิสฺสตีติ ญฺตฺวา ปฺนทิวเส กตฺถริรปฺปฺชคฺคโน มหาภิกฺขุสงฺฆปฺริวฺโต สาทฺถี ปิณฺทาย
ปฺริสฺตีวา อนฺนปฺพเพน พฺรหฺมณฺสสฺส เคทฺทวํ คโต ฯ

๑. พระศาสดาทอดพระเนตรเห็นเขาแล้ว ทรงทราบ**ว่า** พราหมณ์ผู้บิดานำเขาออกจากภายในเรือนแล้ว **ให้หนอน**ในที่นั้น ทรงดำริว่า “จะมีประโยชน์บ้างหรือไม่หนอ **ด้วยปัจจัยที่เราไป**ในที่นั้น” กำลังทรงรำพึง (อยู่) **ได้ทรงเห็น**เหตุนี้ว่า “มาณพนี้ จักทำจิตให้เสื่อมใสในเรา ทำกาลแล้ว จักเกิดในวิมานทองสูง ๓๐ โยชน์ ในดาวดึงส์- เทวโลก มีนางอัปสรเป็นบริวารพันหนึ่ง,

๑ สตุถา ตัม ทิสฺวา ตสฺส อนฺโตเคหา นีหริตฺวา ตตฺถ **นิปฺปชฺชาปีตภาวํ** ญฺตุวา อตฺถิ หนุ โข มยฺหํ เอตฺถ **คตฺตปฺปจฺเจยน** อตฺถโถติ อฺปชฺชาเรนฺโต อิทํ **อทฺทส** อยํ มาณโว มยิ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา กาลํ กตฺวา ตาวตีสฺเทวโลเก ตีสโยชนิกเก กนกวิมานเ นินฺพพตฺตีสฺสตี อจฺจราสทฺสส- ปริวารโร ภวิสฺสตี

ฝ่ายพราหมณ์ก็ทำฌาปนกิจเสร็จระนั้น ร้องให้**ไปป่าช้า**, เทพบุตรจกมองดูอัตภาพตนสูงประมาณ ๓ คาวุต (สามร้อยเส้น) ประดับด้วยเครื่องอลังการ หน้า ๖๐ เล่มเกวียน มีนางอัปสรเป็นบริวารพันหนึ่ง คิดว่า **“สิริสมบัตินี้ เราได้ด้วยการอะไรหนอ ?”** ดังนี้แล้ว เล็งดูอยู่,

พราหมณ์เณปี ตัม ฌาเปตฺวา โรหนฺโต **อาพาหเน** วิจริสฺสตี เทวปฺตุโต ติจาวุตฺตปฺปมาณํ สฺมุจฺจิสฺสกา- ภาวาลงการปฏิมณฺฑลิตํ อจฺจราสทฺสสปริวารํ อตฺตภาวํ โอลเเกตฺวา เกน หนุ โข กมฺเมน มยา อยํ **สิริสมฺปตฺติ** ลทฺธาติ โอลเเกนฺโต

ก็ทราบว่าได้ด้วยจิตเลื่อมใสในเรา คิดว่า “บิดาไม่หาหมอมารับประกอบบวชให้แก่เรา เพราะเกรงว่าทรัพย์จะหมดไป เดียวนี้ไปบวชบวชให้อยู่, เราจึงทำให้ถึงประการอันแปลก” ดังนี้ **ด้วยความขัดเคือง** ในบิดา จึงจำแลงตัวเหมือน มัญจกณทลิมานพมาทำนักร้องให้อยู่ในที่ไกลป่าช้า ฯ

มยิ จิตตปฺปสาเทน **ลพฺธภาวํ** ญตฺวา ชนฺจเจทฺถเยน มม ภาสชฺชํ อกาเรตฺวา อิทานิ อปาฬานํ คนฺตฺวา โรหติ วิปฺปการปฺปตฺตํ นํ กริสฺสามีติ ปิตริ **อกุขนฺตฺยา** มัญจกณทลิวณฺเณนาคนฺตฺวา อปาฬานสฺสาวินฺทฺวา นิปฺปชฺชิตฺวา โรหิสฺสติ ฯ

ที่นั่น พราหมณ์ จักถามเขาว่า “เจ้าเป็นใคร?”, เขาก็ตอบว่า “ฉันเป็นมัญจกณทลิมานพ บุตรของท่าน” ฯ พราหมณ์. ท่านไปเกิดในภพไหน ?, เทพบุตร. ในภพดาวดึงส์, เมื่อพราหมณ์ถามว่า “เพราะทำกรรมอะไร?”, เขา**จึงบอก**ว่าเขาเกิดเพราะจิตที่เลื่อมใสในเรา,

อถ นํ พฺราหฺมเณ โกลิ ตฺวนฺติ ปุจฺจิสฺสติ อหนฺเต ปุตฺโต มัญจกณทลิตฺติ กุหิ นิพฺพตฺเตสฺสติ ตาวตีสฺสวเนติ ก็ กมฺมํ กตฺวาติ วุตฺเต มยิ จิตตปฺปสาเทน นิพฺพตฺตภาวํ **อาจิกฺขิสฺสติ**

พราหมณ์จักถามเราว่า “ขึ้นชื่อว่า ชนผู้ทำจิตให้เสื่อมใสในพระองค์ (เท่านั้น) แล้วไปเกิดสวรรค์ มีหรือ ?”, ที่นั่นเราจักตอบเขาว่า “ไม่มีใครอาจกำหนดด้วยการนับได้ว่า มีประมาณเท่านั้นหรือ หรือเท่านั้นพัน หรือเท่านั้นแสน” ดังนี้แล้ว จักภาษิตคาถาในธรรมบท

พราหมโณ ตุมहेสุ จิตตํ ปสาเทตวา สเคเค **นิพพตฺตา** นาม อตฺถิติ มํ ปุจฺฉิสฺสตี อถฺสสาหํ
เอตฺตกาณี สตานี वा สหฺสฺसानี वा สตฺสหฺสฺसानี वाตี น สกฺกา คณฺนาย ปริจฺฉินฺทิตฺตุนฺตี
วตฺวา ชมฺมปฺเท คาถํ ภาสิสฺสามิ

ในกาลจบคาถา **ความตรัสธรรม** จักมีแก่สัตว์ประมาณแปดหมื่นสี่พัน ฯ มัญญุกุณฑลีเทพบุตร จักเป็นพระโสดาบัน; ถึงอหินนปุพพพราหมณ์ก็เหมือนกัน อาศัยกุศลบุตรนี้ **ความบูชาธรรม**เป็นอันมากจักมี **ด้วยประการฉะนี้**, ในวันรุ่งขึ้น **ทรงทำความปฏิบัติ (ชำระ) พระสรีระเสร็จแล้ว**อันภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่แวดล้อมแล้ว เสด็จเข้าไปสู่กรุงสาวัตถี เพื่อบิณฑบาต เสด็จถึงประตูเรือนของพราหมณ์ โดยลำดับ ฯ

คาถาปริโยสาเน จตุราสีติยา ปาณสหฺสฺสานํ **ชฺมฺมาภิสฺมโย** ภวิสฺสตี มัญฺญุกุณฑลีสโสตฺยาปโน
ภวิสฺสตี ตถา อหินนปุพฺพโก พฺราหฺมโณ **อิตฺติ** อิมํ กุลฺปฺตฺตํ นิสฺสาย **ชฺมฺมยาโค** มหา
ภวิสฺสตีตี ญฺตฺวา ปฺนทิวเส **กตฺสรีรปฺฏิชคฺคโน** มหาภิกฺษุสงฺฆปริวฺโต สวตฺถึ ปิณฺฑทฺาย ปวิสิทฺวา
อนฺุพฺพุเพน พฺราหฺมณฺสฺส เคหทฺวารํ คโต ฯ